

۱۴۷۱۱۲۳

به نام آن که جان را قدرت آموخت

ویرایش جدید

۱۳ پرسش چهارگزینه‌ای برگزیده

کنکور تیزهوشان

ششم ابتدای

زیر نظر و با مقدمه: دکتر شاکری (اگر دی)

تیزهوشان

جدید

سرشناسه: غایبی مهماندوست، محمدرضا، ۱۳۴۸-
عنوان و نام پدیدآور: ۱۳۰۰ پرسش برگزیده کنکور تیزهوشان ششم ابتدایی
غایبی مهماندوست، محمدرضا؛ رشیدی یکتا، علی و دیگران
زیر نظر و با مقدمه: دکتر مهدی شاگردی (شاگری)
مشخصات نشر: تهران: تیزهوشان، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری: ۴۵۰ ص.: مصور: ۲۲ × ۲۹ س.م.
شابک: ۹۷۸-۶۰-۸۳۸۹-۵۳-۸
وضعیت فهرست نویسی: فیبا مختصر
شماره افزوده: رشیدی یکتا، علی، ۱۳۵۳
شماره کتابشناسی ملی: ۴۳۹۱۱۱۲

دفتر مرکزی تهران: ۶۱-۲۲۸۷۲۱۶۰-۲۲۲۲۲۲۴۴-۰۲۱

دفتر پخش و توزیع کتاب تهران: میدان قلاب، تهران کارگر جنوبی / روبه روی پاساژ مهستان / بن بست سرود / پلاک ۸ / واحد ۱

۶۶۹۷۲۸۵۱ - ۶۹۶۰۱۷۵

صندوق پستی تهران: ۱۴۱۵۵-۱۶۵۳ فکس: ۶۶۹۷۲۸۵۴

www.tizehoushan.ir

نام کتاب: ۱۳۰۰ پرسش برگزیده کنکور تیزهوشان ششم ابتدایی (جدید)
پدیدآورندگان: شوکت فرامرزی، محمدرضا غایبی مهماندوست، علی رشیدی، فرزانه یزدانی
شهنار اسدیان، زری وکیلی، معصومه کوهی، مریم حلاج
زیر نظر: دکتر مهدی شاگردی (شاگری)
ناشر: تیزهوشان
ویراستار ادبی: تیزهوشان
واژه‌نگاری و صفحه‌آرایی: تیزهوشان
شمارگان: ۵۰۰۰
لیتوگرافی / چاپ / صحافی: سرمدی / عطف
نوبت چاپ: اول ۱۳۹۵ / دورنگ
قیمت: ۲۸۰۰۰ تومان

کلیه حقوق این اثر متعلق به ناشر بوده و هرگونه نسخه‌برداری و تکثیر از کل یا جزء آن براساس قانون نشر مصوبه‌ی مجلس شورای اسلامی پیگرد قانونی دارد.

تقدیم به اولیای محترم آموزشی و مدیران و مادران

اگر به شما بگویند، «فرزند شما تیزهوش است» چقدر خوشحال می‌شوید؟ البته شاید خلاف آن، یعنی شنیدن این که شما دارای فرزند بی‌توان و هوشی پائین هستید، سبب نگرانی خاطر شما شود!

بسیار اتفاق می‌افتد که علائق و عواطف مادرانه یا پدرانه‌ی ما، بر واقعیت‌های وجودی فرزندان غالب می‌شود و بدون اطلاع از معیارهای لازم، آن‌ها را افرادی خارق‌العاده به حساب می‌آوریم. و برعکس؛ در مواردی عدم انطباق اعمال و رفتار فرزندانمان با بعضی از انتظارات ذهنی ما که معمولاً جنبه‌ی مقایسه‌ای هم دارد، باعث مشکلاتی برای بچه‌ها می‌شود. بدون شک، داشتن اطلاعاتی هرچند کلی درباره‌ی مقوله‌ی هوش و تیزهوشا می‌تواند، بسیاری از سؤال‌ها و نگرانی‌هایمان درباره‌ی فرزندانمان را برطرف کند.

هوش، تیزهوش و فرضیه‌ی هوش چندگانه:

هوش، از واژه‌ها و مفاهیمی است که ارائه‌ی تعریف واحدی برای آن سال‌ها مورد بحث روانشناسان بوده و با توجه به پیچیدگی‌ای ابعاد وجودی انسان، از جنبه‌های مختلف تعریف شده است.

اگرچه ارائه‌ی تعریف واحدی از «هوش» تا به حال انجامیده، اما در بیانی ساده و اجمالی می‌توان این چنین بیان داشت که «هوش مجموعه‌ای توانمندی‌های وجودی هر انسان است که به صورت سازگاری با محیط نمایان می‌شود».

ما با هوش به حل مسائل و ارائه‌ی راه‌کارهایی در زندگی و گاهی بروز نوآوری و خلق آثار هنری می‌پردازیم. در سخنوری و ایجاد ارتباطات اجتماعی همین‌طور برای پاسخ به چارهایی که در ذهن‌مان به‌دلیل دقت‌مندی به محیط اطراف رخ می‌دهد، نیز از هوش خود استفاده می‌کنیم. با این تعریف و تفصیل، اصطلاح تیزهوش و نخبه به افرادی اطلاق می‌شود که در توانایی‌های یاد شده، برجستگی بیشتری داشته باشند.

تحقیقاتی که در طی سالیان اخیر درباره‌ی واژه‌ی هوش به عمل آمده سبب پدید آمدن نظریات مختلفی شده است؛ از جمله این که زمانی تصور می‌شد، هوش هر فرد کاملاً ارثی است و تأثیرات محیطی در آن نقشی ندارند، اما با گذشت زمان محققان به این نتیجه رسیده‌اند که در میزان بروز توان هوشی هر فرد، علاوه بر ارث، محیط هم بسیار مؤثر است. هرچند میزان نقش هر کدام قابل تأمل است، اما واقعیت این است که نقش محیط (اعم از خانواده/ مدرسه/ محیط اجتماعی)، علاوه بر آن که می‌تواند نقش مؤثری در بروز استعدادها داشته باشد، به همان اندازه نیز می‌تواند به صورت مهار استعدادهای بالقوه اثرگذار باشید. بدین سبب، لازم است در اظهار نظر توان ذهنی فرزندانمان مراقب باشیم، معیار سنجی آن‌ها را محدود به یک بُعد از هوش مثل هوش ریاضی و منطقی نکنیم. چرا که با فرضیه‌های قابل تأمل امروز و موضوع هوش چندگانه (ریاضی منطقی/ فضایی/ هنری/ جسمانی حرکتی/ درون فردی/ اجتماعی و هوش کلامی) چنین برخوردی منطقی نخواهد بود.

تست‌های هوش (IQ)

بسیاری از اولیا علاقه‌مندند بدانند فرزندشان از نظر هوشی در چه وضعیتی قرار دارد. هرچند بیش از یک قرن از ابداع آزمون‌های هوش می‌گذرد، اما اولین آزمون هوش در سال ۱۹۰۵ میلادی در فرانسه منتشر و به نام بینه - سیمون به‌طور رسمی به ثبت رسید. آزمون‌های هوش به مرور زمان تکامل یافته تغییرات عمده‌ای به‌خصوص در جهت رفع ضعف‌های مربوط به خلاقیت در آن‌ها ایجاد شده است.

امروزه آزمون‌های هوش در مراکز آموزشی کشور ما نیز بسیار متداول شده و اصطلاح بهره‌ی هوشی برای بیش‌تر اولیا واژه‌ای آشنا است. اندازه‌گیری و سنجش هوش با روش‌های مختلفی در کشور ما انجام می‌گیرد، اما باید در نظر داشت که انطباق صحیح آن‌ها با مسائل فرهنگی، اجتماعی البته میزان مهارت شخص تست‌گیرنده در اعتبار این آزمون‌ها نقش بسیاری دارد.

مطلاح بهره‌ی هوشی (IQ)، در واقع حاصل عبارت $100 \times \frac{\text{سن عقلی (Mental Age)}}{\text{سن تقویمی (Chronological Age)}}$ است. در این فرمول عدد ۱۰۰ به‌طور قراردادی

نشان‌دادن بهره‌ی هوشی در نظر گرفته می‌شود. عدد ۱۰۰ برای کودکی با بهره‌ی هوشی عادی در نظر گرفته شده و بر این اساس، بهره‌ی هوشی کم‌تر ۱۰۰، به معنای آن است که فرد از گروه سنی خود عقب‌تر و بهره‌ی هوشی بالای ۱۰۰ به معنای بالاتر بودن فرد از نظر هوشی نسبت به گروه سنی خود

به‌ذکر است، امروزه با توجه به موضوع هوش چندگانه، روانشناسان بر این اعتقادند که هوش انسان، پیچیده‌تر از آن است که بتوان آن را در یک آزمون دقیقه‌ای سنجید!

ارزهای تشخیصی تیزهوشان؛

توجه داشت که تعداد افراد تیزهوش نسبت به کل جمعیت بشر بسیار اندک است و معمولاً در آمارهای ارائه شده، اختلاف نظرهای زیادی وجود دارد که به پیچیدگی انسان مهم‌ترین علل این اختلاف نظرهاست. چنانچه در موارد بسیاری استعدادهایی از بعضی افراد بروز کرده که تصور آن هم به ذهن نرسیده است. دیگر آن که در دوره‌های مختلف، معیارهای ارزشی متفاوت بوده و همین امر در تعیین و ارائه‌ی معیارهای تشخیصی اثرگذار بوده است. چنین، موضوع سعی و تلاش و اثر آن در برآورد استعدادهای توانمندی‌های بشری را نیز نباید از نظر دور داشت.

معیارهای بسیاری برای تعیین تیزهوش ذکر شده است اما از موارد تشخیصی که در حال حاضر در بین روانشناسان مطرح است شش معیار ذیل

گام مهم‌تری را در پی داشته است که عبارتند:

(۱) بالا بودن هوش عمومی یا توانایی ذهنی عام

(۲) دارا بودن جوهره‌ی مدیریتی

(۳) علائق هنری (به‌صورت خودجوش)

(۴) بالا بودن قدرت روان‌تنی (psychomotor)

(۵) پیشرفته‌ی تحصیلی بودن

(۶) تفکر خلاق بالا

ذکر است که هرکدام از معیارهای فوق قابل بحث و تأمل بوده که در این پیش‌گفتار جای پرداختن به آن نیست.

هیجانی (Emotional Intelligence (Eiq)

چند دهه‌ی اخیر بررسی‌هایی بر روی افرادی صورت گرفته که با وجود دارا بودن ضریب هوشی (IQ) بالا، بزرگسالی افراد موفق نبوده‌اند؛ عکس؛ افراد موفق بزرگسالی که در کودکی از نظر ضریب هوشی در حد معمولی بوده‌اند. این واقعیت توجه دانشمندان را به‌سوی موضوع مهمی معطوف کرد که «هوش هیجانی» نام گرفت.

هیجانات درونی در انسان، کنترل و عدم‌کنترل آن‌ها واقعیتی است که تأثیر آن در شکل‌گیری شخصیت، موفقیت یا عدم موفقیت اجتماعی بسیار آفرین است. بدین خاطر امروزه به‌عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل موفقیت‌های فردی و اجتماعی برای آن اهمیت بسیار زیادی قائل شده‌اند.

بنا بر این است که هیجانات با انسان همراه است و دلیلی بر مهار و یا از بین بردن آن نیست، بلکه معقول‌تر «مدیریت» آن‌ها است. بی‌تردید مهار هیجانات از درون انسان آن هم به‌وسیله‌ی قدرت «عقل و خرد» صورت‌گیرد که در این حالت، نقطه‌ی تلاقی عقل و هیجانات، مولد پدیده‌ی هوش هیجانی می‌شود و این پدیده آنقدر با اهمیت است که امروزه نقش آن را در موفقیت‌های فردی و اجتماعی بسیار بیش‌تر از IQ می‌دانند.

مطرح داشته‌باشیم که دوره‌ی کودکی بهترین زمانی است که می‌توان به موضوع هوش هیجانی توجهی خاصی کرد، زیرا این پدیده قابل تقویت و رشد هم‌زمان با بدین علت نقش ما از اولیا در آموزش فرزندان در جهت کنترل هیجانات و بالتجیه افزایش هوش هیجانی بیمار با اهمیت است.

تیزهوشان و تاریخچه جهانی آن؛

تیزهوش‌ها همان‌هایی هستند که در طول تاریخ همیشه توجه بسیاری را به خود جلب کرده‌اند. چنانچه کنفوسیوس در چین و افلاطون در یونان به این قشر توجه ویژه‌ای داشته‌اند. افلاطون معتقد بود باید به افراد نخبه فلسفه آموزش داد و مسئولیت‌های حکومتی را به آن‌ها سپرد.

هم‌چنین، توجه به افراد نخبه و سرآمد و شروع جداسازی انجام آموزش‌های ویژه به کودکان تیزهوش به بیش از یک قرن پیش باز می‌گردد، چنانچه براساس مستندات تاریخی، اولین مدرسه‌ی تیزهوشان به‌طور رسمی در اوایل قرن بیستم در امریکا پایه‌گذاری شد و سپس در دیگر کشورها توسعه یافت. جالب آن است بدانید، در همان سال‌ها مطالعات و تحقیقات بسیاری در رابطه با عملکرد و میزان تأثیر این افراد انجام گرفت. از جمله در یک پروژه تحقیقاتی که بررسی ۱۵۰۰ تیزهوش ۱۰ ساله را چهل سال پیگیری کرد، نتایج ارزنده‌ی از اثرات این قشر در پیشرفت علم و صنعت و تکنولوژی در کشور امریکا به‌جای گذاشت و از آن پس همچنان نوع توجه به آن‌ها بسیار ریزبینانه‌تر شد.

لازم است بدانید، عده‌ای پیشرفت امریکا را تا حد زیادی مرهون تفکر و توجه به همین افراد می‌دانند. در حال حاضر در بیش‌تر کشورهای پیشرفته، بودجه‌ی خاصی را برای تربیت کودکان نخبه در نظر می‌گیرند.

ایران و استعداد‌های درخشان

در کشور ما تاریخ تأسیس استیج‌های درخشان به قبل از انقلاب اسلامی برمی‌گردد، آن هم محدود به تهران و سپس مشهد و کرمان، اما بعد از انقلاب، پی توجه بیش‌تر به همت مسئولان وقت، این مراکز تحت نام "سازمان ملی پرورش استعداد‌های درخشان" (سمپاد) به‌طور کمی گسترش یافت، چنانچه علاوه بر مراکز استان‌ها در بعضی از شهرهای بزرگ که دارای شرایط لازم بودند، این مراکز تشکیل گردیده است.

در حال حاضر در کشور ما معدل بالای تحصیلی چهارم ابتدایی و دوم راهنمایی به‌ترتیب جهت حضور در آزمون ورودی مقاطع راهنمایی دبیرستان پیش‌شرط لازم در نظر گرفته شده است. نکته‌ی قابل تأمل آن‌که شرایط پذیرش ورود به مراکز سمپاد در ایران، معیار پیشرفته‌ی تحصیلی بود است! که این جای تأمل دارد، چنانچه در معیار پیشرفته‌ی تحصیلی، باید در نظر داشته باشیم که: هرچند بیش‌تر تیزهوش‌ها، پیشرفته‌ی تحصیلی هستند اما هر پیشرفته‌ی تحصیلی الزاماً تیزهوش نیست!

هر چند حجم بالای متقاضی و ظرفیت محدود این مراکز را در حساب این نوع سنجش نباید از نظر دور داشت. همچنین قابل ذکر است متأسفانه در حال حاضر در کشور ما متأسفانه این مراکز استعداد‌های درخشان وجود ندارد.

نکته‌ی قابل تأمل، ...

از موارد مهمی که امروزه در سیستم‌های نوین آموزشی دنیا در نظر گرفته می‌شود توجه به بُعد «تفکر خلاق» بچه‌هاست. بر این مبنا، سال‌هاست ایجرامش و تنش‌زدایی از بچه‌ها در محیط‌های آموزشی از معیارهای قابل توجه آموزش کودکان سرآمد است. امید است ان‌شاءالله در کشور ما هم این تفکر هر چه بیشتر عملی گردد.

درباره‌ی کتاب حاضر؛

کتاب حاضر که توسط جمعی از مؤلفین و فرهنگیان آشنا به نیاز دانش‌آموزان داوطلب مدارس استعداد‌های درخشان (سمپاد) پدید آمده، شامل مجموعه دروس ریاضی / استعداد تحلیلی (هوش) / علوم تجربی / فارسی / هدیه‌های آسمان / مطالعات اجتماعی و تفکر و پژوهش می‌باشد که به‌صورت خلاصه درس‌نامه، پرسش‌های چهارگزینه‌ای و پاسخ‌های تشریحی تألیف گردیده که نمونه پرسش‌های آزمون‌های متفاوت سمپاد را در ۳۰ استان نیز در خود دارد. همچنین بسیاری از سؤالات مشابه‌سازی شده آزمون‌های فوق در مجموعه دروس این کتاب، آورده شده است.

خداوند بزرگ را شاکریم که این توفیق نصیب انتشارات تیزهوشان گردید تا با وجود بیست و چهار نوبت تجدید چاپ کتاب ۱۳۰۰ ششم ابتدایی به‌خاطر تغییرات محتوایی و جابه‌جایی فصول کتاب‌های درسی ششم در سال ۱۳۹۵ از سوی آموزش و پرورش، این کتاب، دچار دگرگونی و بازنویسی محتوایی و ویرایش دقیق‌تر ادبی و علمی شده و در سال ۱۳۹۵ با صفحه‌آرایی بهتر و به صورت دورنگ به مرحله انتشار برسد.

امید است مجتمعات فرهنگی تیزهوشان که به‌عنوان یک مرکز فرهنگی غیردولتی با هدف شناسایی، جذب و آموزش کودکان و نوجوانان سرآمد و نخبه ایران پایه‌گذاری شده است، بتواند در واحد انتشارات نیز، پاسخگوی نیاز فرزندان گرانبه‌ای این مرز و بوم باشد.

شاد و سربلند باشید.

دکتر مهدی شاگردی (دکتر شاگری)

تهران / ایران / شهریور ۱۳۹۵

فهرست

۷	ریاضی
۹۶	پاسخ‌نامه ریاضی
۱۴۳	استعداد تپیل
۱۵۳	پاسخ‌نامه استعداد تپیلی
۱۵۵	علوم تجربی
۲۳۸	پاسخ‌نامه علوم تجربی
۲۷۱	فارسی
۳۲۰	پرسش‌های چهار گزینه‌ای
۳۴۶	پاسخ‌نامه فارسی
۳۶۱	هدیه‌های آسمان و قرآن
۳۷۶	پرسش‌های چهار گزینه‌ای
۳۸۳	پاسخ‌نامه هدیه‌های آسمان و قرآن
۳۹۱	مطالعات اجتماعی
۴۰۱	پرسش‌های چهار گزینه‌ای
۴۱۷	پاسخ‌نامه مطالعات اجتماعی
۴۳۱	تفکر و پژوهش
۴۳۵	پرسش‌های چهار گزینه‌ای
۴۴۴	پاسخ‌نامه تفکر و پژوهش